

Erfaringer fra implementering av Housing First i Bergen 2014-2016

Elisabeth Franzen,

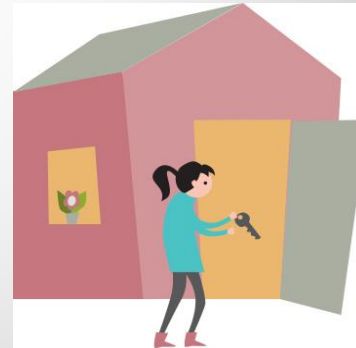
Geiranger

25.05.16

Housing First

«Det handler om å snu det vi vanligvis gjør på hode»

Marcus Knutagård

Et sted å bo er en menneskerett
også for mennesker med
utfordringer i forhold til rus og
psykiske helseplager

Nedfelt i FNs menneskerettighetserklæring

Historikk

- Bygger på Sam Tsemberis sin modell «Pathway to housing»
- Startet i New York i 1992
- Motvekt til tradisjonell tilnærming til bostedsløse - trappetrinn
- Bolig er en menneskerett, ikke noe man gjør seg fortjent til
- Innarbeidet og godt dokumentert
- Tatt i bruk i en rekke land

Housing first i Bergen

- Norge er ikke USA - Bergen er ikke New York
- Tilpasse til lokale forhold
- Tett opp til den opprinnelige metoden
- Rambøll 2012- ”muligheter og hindringer for implementering av Housing First i Norge”
- Aksept for og vilje til å prøve ut metoden i kommunen – forankring viktig!

Hvem er vi i Housing First

- fem ansatte i teamet
- 2 sykepleiere, 1 vernepleier, 1 med sosialfaglig bakgrunn (sosionom og sosialpedagog) og vaktmester med tømmerbakgrunn
- En har sitt ansettelsesforhold i Helse Bergen
- En medarbeider med egenerfaring

Målgruppe

- Bostedsløse rusavhengige tjenestemottakere med behov for sosialfaglige tjenester og bistand i forhold til psykisk helse
- Rekrutteres fra midlertidige botilbud, fra fengsel, fra behandlingssteder, i fare for å miste bolig

Rekruttering av deltakere

- Bostedsløse, herunder også beboere på midlertidige botilbud
- Bostedsløse som er utskrivningsklare fra rusbehandling/psykisk helsevern
- Bostedsløse som er i avslutning av fengselssoning
- Stå i fare for å bli kastet ut fra boforhold

Housing first

- Flytte den hjemløse raskt inn i permanent bolig med utgangspunkt i ordinær leiekontrakt signert av deltager
- Støtte opp med tjenester og tiltak utfra den enkeltes behov
- Oppfølging uten tidsavgrensning

Dartmouth PRC HAZELDEN

SMI Severe Mental Illness Program

Housing First

The Pathways Model to End Homelessness
for People with Mental Illness and Addiction

Sam Tsemberis, Ph.D.

Prinsippene

- Valgfrihet og brukerstyring
- Respekt, varme og medfølelse
- Separasjon mellom bolig og tjeneste
- Ikke tidsavgrenset tjeneste
- Ordinær leiekontrakt
- Spredt bosetting – separate leiligheter
- Skadereduksjon – ingen krav om rusfrihet

- -Valgfrihet i forhold til bolig og oppfølging
- -Møte deltaker med raushet, varme og respekt
- -Å godta deltagers valg og at valg kan endres.
- -Styrke selvfølelse og opplevelsen av å mestre slik at deltager skal se på seg selv som en likeverdig samfunnsborger
- -Det å kunne jobbe skadereduserende og med fokus på hva som er mulig for den enkelte

Deltager definerer egne behov

- -«hva er viktig for deg akkurat nå?»
- -«hva kan vi gjøre?»

Recoveryorientert

- Def: "Recovery er en dypt personlig, unik prosess med endring av egne holdninger, verdier, følelser, mål og ferdigheter og/eller roller. Det er en måte å leve et liv på som er tilfredsstillende, deltagende og fylt av håp, selv med de begrensninger som lidelsen forårsaker. Bedring involverer utvikling av ny mening og innsikt i eget liv".

(Anthony 1993, oversatt av Solfrid Vatne)

Tilnærming i oppfølgingsarbeidet

- Myndiggjøring av deltaker
- Oppfølgingen er knyttet til deltager, og ikke til boligen
- Skreddersydd tilnærming til den enkelte deltaker
- Tverrfaglig og tverretatlig sammensatt
- Være fleksibel, tilgjengelig og ambulant
- Ukentlig besøk av HF

Skadereduksjon som perspektiv

- Bli bevisst konsekvensene av en type handling
- Mulighet til å oppleve økt livskvalitet, bedre helse og økt livslengde

(Meld. St. 30 2011-2012 «Se meg - en helhetlig rusmiddelpolitikk»)

Inntak til prosjektet

- To bydeler
- Samarbeidsmøter med NAV sosialtjeneste i bydelene , representanter fra helse Bergen og Kriminalomsorgen
- Fleksible inntak – ingen «køordning»
- Inntak basert på anonymisert problemstilling

- Treffer vi den rette målgruppen?

Mai 2016

- 37 deltagere har fått tilbud om deltagelse
- 30 deltagere har takket ja
- 23 har bolig

Trygghetsplan

- Distanse mellom identitet og problem
- Kunne se sine utfordringer i et mindre følelsesladet lys
- «Hva var utfordringene tidligere?»
- «Hvordan løste du det?»
- «Hvordan unngå at det samme skjer igjen?»
- «Hvilke rolle ønsker du at vi skal ha?»
- Et levende dokument

Trygghetsplan eks:

Trygghetsplan.

Hva kan HF gjøre, sammen med deltaker, hvis husleien ikke blir betalt?

- Tidligere erfaringer
  - Ønsker hjelp fra HF.
  - Bostøtte: Ikke aktuelt.

Hva kan HF gjøre, sammen med deltaker, hvis det blir husbråk?

- Husbråk: Ikke et problem.
- Ikke problem å hilse på/ha dialog med styret.

Hva kan HF gjøre hvis det er mye rot/kaos i og rundt leiligheten?

- Skal klare å holde orden selv.
- Er ok å ha dialog rundt dette.
- HF kan hjelpe til.

Hva kan HF gjøre hvis deltaker ikke overholder reglementet for fellesforpliktelser som til hører leieforholdet (sameie/ borettslagets ordensregler)

- Tidligere erfaringer
  - Ønsker påminnelse fra HF noen dager i forkant. (For eksempel: dugnad).
  - Ønsker at styret gir selv beskjed om ting som skal gjøres.

Bolig

«en vanlig bolig i et ordinært boligområde; i et borettslag, sameie eller hos private utleiere»

- I ordinære boligområder
- Kommunale bolig i borettslag/sameier eller hos private
- Jobber systematisk med fremskaffing av egnede boliger og kontakt med utleiere

Hvordan få innpass i leiemarkedet?

- Kontinuerlig oppfølging av leiemarkedet!!!
- Være tilgjengelig (vakttelefon fra 08.00-22.00)
- Vaktmestertjenester
- Ivareta deltagers forpliktelser der han eller hun ikke mestrer det på egenhånd
- Være tilgjengelig også ved en evt utflytting

- Bruke presse, opparbeide et godt rykte, bli en foretrukket samarbeidspartner

Eksempel

Hei. Jeg jobber for Housing First, et boligprosjekt innenfor Bergen Kommune. Jeg ser du har en leilighet til leie i Godvik og vi vil gjerne komme på visning!

Vi har en deltaker i vårt prosjekt som ønsker seg leilighet i dette området. Dette er en meget hyggelig ung mann som ønsker å bo i nærheten av sin familie.

Vi i Housing First vil følge opp leietaker svært tett, med personlig kontakt minimum en gang i uken, oftere ved behov. Vi er opptatt av å ha en tett og god dialog med utleier, vi er derfor tilgjengelig alle hverdager fra 8-22.

Vi stiller også med egen vaktmester (tømrer med fagbrev) for å sørge for at leietakers forpliktelser i forhold til nødvendig vedlikehold blir ivaretatt på beste måte.

Vi har fått svært gode tilbakemeldinger fra utleiere vi samarbeider med, da utleiere opplever at vi er lett tilgjengelige og tar raskt grep dersom det skulle være nødvendig, og det oppleves trygt for utleier å vite at vi tar ansvar for leieforholdet ved å bistå leietaker med alt han måtte behøve hjelp til.

Fint om du kan ta kontakt på tlf 40915829/53035068 for visningsavtale eller mer informasjon.
Ser frem til å høre fra deg!
Mvh. Susanne A. Davidsen.

Midler fra ulike instanser

- Husbanken ut 2015
  - Kompetansehevende tiltak
- Helsedirektoratet
  - samhandlingsmidler
- Arbeid – og inkludering
  - Boligsosialt arbeid
- Kommunale midler til drift

Samhandling

- Samarbeidsavtale mellom helse Bergen og Bergen kommune
- «...gjøre helsetjenester mer tilgjengelig...»
- Samarbeidsavtale mellom Kriminalomsorgen region vest og Bergen kommune

Fleksibelt samarbeid på tvers av etater

- Kriminalomsorgen
- Helse Bergen
- DPS – jobber tett med FACT
- Sosialtjenesten
- Boligetaten/private aktører
- Andre prosjektkommuner

Økt fokus på viktighet at et hjem

- Dpt 2014-2020 «Bolig for velferd»
- Nasjonal Strategi for boligsosialt arbeid
- Signert av 6 departementer
«Opptrappingsplanen for rusfeltet»
Prop 15 S 2016-2020
- Nasjonal overdosestrategi 2014-2017
«ja visst kan du bli rusfri- men først må du overleve»

Housing first som nasjonalt læringsprosjekt

- Tverrsektorielt samarbeid om kommunalt utviklingsarbeid.
- Overføringsverdi av Housing First metoden til kommuners generelle arbeid med bolig og tjenester til rusmiddelavhengige og personer med psykiske lidelser.

Metodehåndbok

- Jobber med utarbeidelse av metodehåndbok basert på erfaringer fra Bergen og Sandnes
- Samarbeid mellom Helse- Vest, Husbanken og kommunene
- Sam Tsemberis er medforfatter på boken

Housing first i Norge

- 16 kommuner
- Kommunalt nettverk med faste samlinger (NAPHA)
- Nasjonal erfaringskonferanse oktober 2014
- Nasjonal konferanse om Housing First
20 og 21 April 2015 med Sam Tsemberis
- Planlegger ny erfaringskonferanse i Molde i
Oktober 2016

Takk for oppmerksomheten

Kontaktinformasjon:

Housing.first@bergen.kommune.no

Elisabeth Franzen

40920927